

ABSTRAK

Keluarga ialah pilar utama dalam membangun bangsa karena kualitas hidup keluarga merupakan cerminan dari kualitas hidup bangsa. Semakin baik ketahanan keluarga tersebut, semakin berkualitas pula hidup suatu bangsa. Keluarga memiliki peran langsung untuk bisa mewujudkan sikap atau fungsi cinta dan kasih serta merupakan pijakan untuk perkembangan dan menyalurkan potensi setiap anggota keluarga karena setiap keluarga akan memiliki masalah yang berbeda, sehingga diperlukan penanganan masalah yang berbeda. Meski demikian, hal ini dapat diminimalisir jika setiap keluarga memiliki perencanaan keluarga yang baik untuk mewujudkan ketahanan keluarga. Maka diperlukan adanya perhatian terhadap ketahanan keluarga di masyarakat agar pengelompokan fungsi dan peran dari masing-masing anggota keluarga berjalan dengan baik, mulai dari ayah, ibu hingga anak-anak. Program Kampung Keluarga Berencana (KB) merupakan salah satu program yang dirancang demi menciptakan kemajuan, kestabilan, dan kesejahteraan ekonomi, sosial, serta spiritual setiap penduduknya. Kampung KB ini menekankan pada pentingnya penguatan kesejahteraan dan ketahanan keluarga. Salah satu Kampung KB yang sedang aktif berjalan yaitu Kampung KB Ceria yang berada di Kelurahan Kebonlega Kota Bandung. Penelitian ini bertujuan untuk mendeskripsikan implementasi program Kampung KB dalam meningkatkan ketahanan sosial keluarga di Kelurahan Kebonlega Kota Bandung, mendeskripsikan upaya dan hambatan yang dihadapi dalam pelaksanaan program Kampung KB dan mendeskripsikan implikasi pekerja sosial dalam implementasi program Kampung KB dalam meningkatkan ketahanan sosial keluarga di Kelurahan Kebonlega Kota Bandung. Metode yang digunakan dalam penelitian ini menggunakan pendekatan kualitatif dengan desain penelitian studi kasus dan dengan teknik pemilihan informan *purposive sampling*. Teknik pengumpulan data dalam penelitian ini menggunakan wawancara mendalam, observasi non-partisipan dan studi dokumen. Berdasarkan hasil penelitian yang telah dilakukan mengenai implementasi program Kampung KB dalam meningkatkan ketahanan sosial keluarga di Kelurahan Kebonlega Kota Bandung menunjukkan bahwa Kampung KB di Kelurahan Kebonlega berupaya dalam meningkatkan ketahanan sosial keluarga melalui kegiatan sosial dan kegiatan keagamaan. Dalam pelaksanaan program Kampung KB ini, ditemukan hambatan baik dari internal maupun dari eksternal. Walaupun begitu, Kampung KB dapat mengatasi beberapa hambatan yang dialaminya sehingga program ini masih berjalan hingga kini. Adapun implikasi praktik pekerjasosial dalam pelaksanaan program Kampung KB dalam meningkatkan ketahanan sosial keluarga ini adalah sebagai penghubung, mediator, pendidik dan pemercepat perubahan.

Kata Kunci : *Kampung KB, Keluarga, Ketahanan sosial keluarga, Pembangunan keluarga.*

ABSTRACT

The family is the main pillar in building the nation because the quality of life of the family is a reflection of the quality of life of the nation. The better the resilience of the family, the better the quality of life of a nation. The family has a direct role to be able to realize the attitude or function of love and love and is a foothold for the development and channeling of the potential of each family member because each family will have different problems, so different problem handling is needed. However, this can be minimized if every family has good family planning to realize family resilience. So there is a need for attention to family resilience in the community so that the grouping of functions and roles of each member of the family runs well, ranging from father, mother to children. The Family Planning Village (KB) program is one of the programs designed to create progress, stability, and economic, social, and spiritual welfare of each resident. This kb village emphasizes the importance of strengthening family welfare and resilience. One of the KB Villages that is currently actively running is Kampung KB Ceria which is located in Kebonlega Village, Bandung City. This study aims to describe the implementation of the Kampung KB program in improving the social resilience of families in Kebonlega Village, Bandung City, describe the efforts and obstacles faced in the implementation of the Kampung KB program and describe the implications of social workers in the implementation of the Kampung KB program in increasing the social resilience of families in Kebonlega Village, Bandung City. The method used in this study uses a qualitative approach with a case study research design and with purposive sampling informant selection techniques. Data collection techniques in this study used in-depth interviews, non-participant observations and document studies. Based on the results of research that has been carried out on the implementation of the Kampung KB program in increasing family social resilience in Kebonlega Village, Bandung City, it shows that kampung KB in Kebonlega Village seeks to increase family social resilience through social activities and religious activities. In implementing the Kampung KB program, obstacles were found both internally and externally. Even so, Kampung KB was able to overcome some of the obstacles it experienced so that this program is still running today. The implications of social worker practices in the implementation of the Kampung KB program in increasing the social resilience of families are as a liaison, mediator, investigator and accelerate change.

Keywords: *Family Planning Village, Family, Family social resilience, Family development*

RINGKESAN

Kulawarga mangrupa tihang utama dina ngawangun bangsa lantaran kualitas kahirupan kulawarga mangrupa cerminan kualitas kahirupan bangsa. Beuki hadé katabahan kulawarga, kualitas hirup hiji bangsa ogé beuki hadé. Kulawarga boga peran langsung pikeun bisa ngawujudkeun sikep atawa fungsi cinta jeung welas asih sarta jadi dadasar pikeun mekarkeun jeung nyalurkeun potensi unggal anggota kulawarga sabab unggal kulawarga bakal ngalaman masalah anu béda, ku kituna perlu masalah anu béda. Nanging, hal ieu tiasa diminimalkeun upami unggal kulawarga gaduh rarancang kulawarga anu saé pikeun nyiptakeun ketahanan kulawarga. Ku kituna perlu diperhatikeun kataguhan kulawarga di masarakat sangkan ngagolongkeun fungsi jeung kalungguhan unggal anggota kulawarga lumangsung kalawan hadé, ti bapa, indung nepi ka budakna. Program Keluarga Berencana (KB) mangrupa salasahiji program anu dirarancang pikeun nyiptakeun kamajuan, stabilitas, jeung karaharjaan ékonomi, sosial, jeung spiritual pikeun satiap warga. Kampung KB ieu nekenkeun pentingna nanjurkeun karaharjaan jeung katabahan kulawarga. Salasahiji Kampung KB anu aktif ngajaalankeun program ieu nyaéta Kampung KB Ceria anu perenahna di Désa Kebonlega Kota Bandung. Ieu panalungtikan miboga tujuan pikeun ngadéskripsikeun palaksanaan program Kampung KB dina ngaronjatkeun katahanan sosial kulawarga di Désa Kebonlega Kota Bandung, ngadéskripsikeun usaha jeung kendala anu disanghareupan dina ngalaksanakeun program KB sarta ngadéskripsikeun implikasi pekerja sosial dina palaksanaan program Kampung KB. Program Desa dina ngaronjatkeun ketahanan sosial kulawarga di Kelurahan Kebonlega Bandung. Méthode anu digunakeun dina ieu panalungtikan ngagunakeun pamarekan kualitatif kalawan desain panalungtikan studi kasus jeung téhnik pemilihan informan purposive sampling. Téhnik ngumpulkeun data dina ieu panalungtikan ngagunakeun wawancara jero, observasi non partisipan jeung studi dokumén. Dumasar kana hasil panalungtikan anu geus dilaksanakeun ngeunaan palaksanaan program KB dina ngaronjatkeun katahanan sosial kulawarga di Désa Kebonlega Kota Bandung, nuduhkeun yén Kampung KB di Désa Kebonlega narékahan pikeun ngaronjatkeun katahanan sosial kulawarga ngaliwatan kagiatan sosial jeung kagiatan kaagamaan. Dina palaksanaan program Kampung KB kapanggih kendala boh internal boh eksternal. Sanajan kitu, Kampung KB bisa ngungkulan sababaraha kendala anu kaalaman ku kituna program ieu masih jalan nepi ka kiwari. Implikasi tina prak-prakan PNS dina palaksanaan program Kampung KB dina ngaronjatkeun daya tahan sosial ieu kulawarga nyaéta salaku panghubung, perantara, penyidik jeung akselerasi parobahan.

Kata Kunci: *Kampung KB, kulawarga, katahanan sosial kulawarga, pangwangunan kulawarga.*